ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

Democratic Leadership of Administrators and the Development of Teacher Personnel in Schools in Mueang Phetchabun District Under the Jurisdiction of Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1

(Received: November 15, 2023; Revised: January 12, 2024; Accepted: April 2, 2024)

ดารารัศมี ขจรกิจดำรงค์[1] ศิริพร เสริตานนท์[2]

Dararatsamee Khajornkitdamrong[1] Siriporn Seritanondh[2]

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครู อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและบุคลากรครูในโรงเรียนเขตอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จำนวน 12 โรงเรียน วิธีการสุ่มแบบสัดส่วน จำนวน 242 คน เก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางบวกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการศึกษาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครู พบว่า บุคลากรครูโรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

[1] บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเนชั่น e-mail: 6411510009@nation.ac.th
Graduate School, Nation University

[2] บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเนชั่น
Graduate School, Nation University

ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทุกรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล
คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้บริหาร การพัฒนาบุคลากรครู

Abstract

This research article has the following objectives: 1) to study the democratic leadership of administrators and the development of teacher personnel in Mueang Phetchabun district under the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1; 2) to study the relationship between the democratic leadership of administrators and the development of school teacher personnel in Mueang Phetchabun district under the jurisdiction of the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1; and The sample group consisted of administrators and teaching personnel in 12 schools in Mueang Phetchabun district, using a proportional sampling method, totaling 242 people. Data were collected using a questionnaire. Analysis of percentage data, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient was conducted.

The study results found that Democratic leadership of Phetchabun district administrators under the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1 is at a high level. Results of the study of the relationship between democratic leadership of administrators and the development of school teacher personnel in Mueang Phetchabun district under the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1, it was found that there was a relationship in a positive direction at a statistical significance level of .05. The results of the study of executives' democratic leadership and personnel development. Teachers found that school teaching personnel in Mueang Phetchabun district under the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1 are at a high level in every aspect in all 4 areas: curriculum development and teaching. Development of the learning process, measurement and evaluation, and research and development of educational quality are considered. Among these aspects, the one with the highest average is measurement and evaluation.

Keywords: Democratic Leadership, Administrators Teacher, Personnel Development

บทนำ

การศึกษานั้นนับเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นเครื่องมือในการสร้างคน สร้างทรัพยากรมนุษย์ เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้ มีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นสุข ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษา ต้องกระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ที่มุ่งเน้นความรู้ ความสามารถและทักษะที่จำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้

การศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2553) คุณภาพของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารภายในสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำและทำงานร่วมกับบุคลากร โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ มีความพอใจและมีความสุขในการทำงาน การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้นมักขึ้นกับลักษณะความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ

นอกจากนั้นแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559, น. 4-6) ดังนั้นการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจของแต่ละสถานศึกษาแต่ละแห่ง ต้องคำนึงถึงการให้โอกาสในการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคลากร และผู้บริหารย่อมส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาเช่นกัน ผู้บริหารเป็นผู้นำนโยบายสู่การปฏิบัติจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา การส่งเสริมการจัดการด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา รวมไปถึงการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอันจะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ดีเพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามอุดมการณ์

การพัฒนาบุคลากรครูในสถานศึกษาต้องพัฒนาไปในหลายด้าน ประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตรและการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียน งานวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา งานพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีนวัตกรรม งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ งานส่งเสริมและประสานความร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 ด้านการจัดการเรียนรู้สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization: LO) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) ผ่านการพูดคุย (Dialogue) และการอภิปราย (Discussion) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันของบุคคลในองค์การจะพัฒนาบุคคลเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และนำไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต่อไป (Senge, 1990, p. 12) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้นำหลักในองค์กรที่จะนำไปสู่การประสบผลสำเร็จในการช่วยพัฒนาบุคลากรครู ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน เป็นกระบวนการบริหารแบบประชาธิปไตย และประชาธิปไตยนั้นยังก่อให้เกิดความสงบสุข เนื่องจากเป็นการยอมรับฟังเสียงข้างมากแต่เคารพในเสียงข้างน้อย ซึ่งทำให้เกิดความเสมอภาค และการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน และมีส่วนร่วมในทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ อันจะส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จ จึงทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องปฏิรูประบบการศึกษาให้เป็นประชาธิปไตยเพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาไทยเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งสำคัญในการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในองค์กร ดังนั้นผู้บริหารที่มีหน้าที่ดำเนินการบริหารการจัดการศึกษาควรเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เนื่องจากอำเภอเมืองเพชรบูรณ์เป็นพื้นที่ที่มีบุคลากรครูมากที่สุด เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาพัฒนาระดับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษาและพัฒนาบุคลากรครูให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครู อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาทำให้ได้ทราบข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
2. ผลจากการศึกษาทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครู โรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากรครูในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

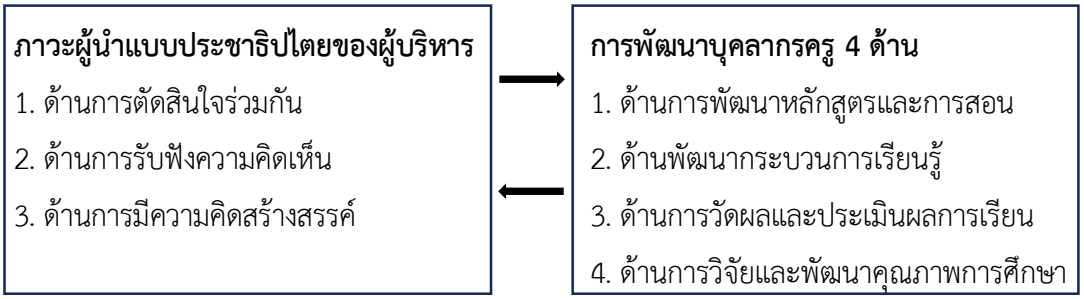
ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
2. ขอบเขตด้านเนื้อหามุ่งศึกษาในกรอบแนวคิด ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหาร 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจร่วมกัน ด้านการรับฟังความคิดเห็น ด้านความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาบุคลากรครู 4 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนและด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา พฤษภาคม 2566 ถึง ตุลาคม 2566 เป็นระยะเวลา 6 เดือน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดหลักของทฤษฎีภาวะผู้นำ โดย Kurt Lewin คือ ให้มองในสิ่งที่ผู้นำปฏิบัติและชี้ให้เห็นว่าทั้งผู้นำและผู้ตามต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ซึ่งผู้นำแบบประชาธิปไตย

(Democratic Leadership) ใช้การตัดสินใจของกลุ่มหรือให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็นส่วนรวม มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง ทำให้เพิ่มผลผลิตและความพึงพอใจในการทำงาน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างาน 4 ฝ่าย และบุคลากรครูในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 683 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างาน 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายงบประมาณ ฝ่ายบุคคล ฝ่ายบริหารทั่วไป และบุคลากรครู ในเขตอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie & Morgan (1970, pp. 607-610) โดยกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นผู้บริหาร 81 คน บุคลากรครู 161 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จาก 8 กลุ่มโรงเรียน สุ่มมา 3 กลุ่มโรงเรียน และสุ่มมา จำนวน 12 โรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่าง 242 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaires) ที่มี 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ 2) ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการตัดสินใจร่วมกัน ด้านการรับฟังความคิดเห็น และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 3) การพัฒนาบุคลากรครู ในสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยลักษณะคำถามส่วนที่ 1 เป็นแบบ

วัดค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) คำถามส่วนที่ 2, 3 เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของ Likert (1967, p. 91-95)

ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ด้วย 2 วิธี คือ

1. ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Validity) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ในส่วนที่ครอบคลุมเนื้อหาและสำนวนภาษากับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือสอดคล้องกับนิยามศัพท์ปฏิบัติการ จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ที่มีการประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ ได้แก่ ค่า +1 = สอดคล้อง ค่า 0 = ไม่แน่ใจ ค่า -1 = ไม่สอดคล้อง ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องเท่ากับ 0.886 ซึ่งสูงกว่า 0.66 และเข้าใกล้ 1 จึงแสดงว่าข้อคำถามตรงเชิงเนื้อหา จึงนำแบบสอบถามไปทดสอบค่าความเชื่อมั่น

2. ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริโภค 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของ Cronbach ซึ่งจะมีค่าระหว่าง $0<\alpha<1$ โดยค่าที่ใกล้เคียง 1 มากแสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.950

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีแจกแบบสอบถามโดยขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาบุคลากรครู ในโรงเรียนอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2553)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครู อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 สรุปผลได้ตามตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย โดยรวมรายด้าน

(n=242)

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D	อันดับที่	ระดับ
1. ด้านการตัดสินใจร่วมกัน	4.65	0.43	1	มากที่สุด
2. ด้านการรับฟังความคิดเห็น	4.48	0.54	2	มาก
3. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	4.32	0.51	3	มาก
รวม	**4.49**	**0.43**		**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารในโรงเรียนอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจร่วมกัน อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับฟังความคิดเห็น และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรครู โดยรวมรายด้าน

(n=242)

การพัฒนาบุคลากรครู	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D	อันดับที่	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	4.46	0.45	2	มาก
2. ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.43	0.43	3	มาก
3. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน	4.47	0.51	1	มาก
4. ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.02	0.56	4	มาก
รวม	**4.35**	**0.43**		**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า การพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อยู่ในระดับมาก ได้แก่

ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามลำดับ

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

H_0: ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1: ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียน มีความสัมพันธ์กัน

ผลการทดสอบสมมติฐานวิจัย แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (X) กับการพัฒนาบุคลากรครู (y)

	การพัฒนาบุคลากรครู			
ตัวแปร Y	**(y1)**	**(y2)**	**(y3)**	**(y4)**
	ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	**ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้**	**ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน**	**ด้านการวิจัยและพัฒนาฯ**
X ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย				
(X1) ด้านการตัดสินใจร่วมกัน	.393**	.270**	.522**	.283**
(X2) ด้านการรับฟังความคิดเห็น	.436**	.383**	.561**	.234**
(X3) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	.330**	.335**	.435**	.357**

จากตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับการพัฒนาบุคลากรครูในภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ประกอบไปด้วย ด้านการตัดสินใจร่วมกัน (x1) ด้านการแสดงความคิดเห็น (x2) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (x3) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางบวกกับการพัฒนาบุคลากรครู ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน (y1) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (y2) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน (y3) ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา (y4) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับการพัฒนาบุคลากรครู พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ภาวะผู้นำที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ด้านการแสดงความคิดเห็น (x2) กับการพัฒนาบุคลากรครูด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน (y3) มีค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง (rxy=.561**) รองลงมา คือ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ด้านการตัดสินใจร่วมกัน (x1) กับการพัฒนาบุคลากรครูด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน (y3) (rxy=.522**) และภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ด้านการแสดงความคิดเห็น (x2) กับการพัฒนาบุคลากรครู ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน (y1) (rxy=.436**) ตามลำดับ จึงสรุปได้ว่าผลการทดสอบยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครู อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารในโรงเรียนอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการตัดสินใจร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการรับฟังความคิดเห็น และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ ซึ่งมีความสอดคล้องสมมติฐาน ข้อที่ 1 คือ ผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตัดสินใจร่วมกัน เนื่องจาก ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยนั้นต้องให้บุคลากรครูได้แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน เพื่อเสนอข้อคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theories) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leaders) ของ Lewin & Gold (1999, p. 169) ที่ใช้การตัดสินใจของกลุ่มหรือให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็นส่วนรวม ทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน สอดคล้องกับวิจัยของ ศิริพร ดวงศรี (2562, น. 192-200) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุดรธานี เขต 3 คือ พบว่า การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการบริหารงาน

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครู มีความสัมพันธ์ ด้านการแสดงความคิดเห็น (x2) กับด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน (y3) มีค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง (rxy=.561**) สอดคล้องสมมติฐาน ข้อที่ 2 คือ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากรครูที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สามารถอภิปรายได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีผลต่อการพัฒนาบุคลากรครูในสถานศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะผู้นำของผู้บริหารและปัจจัยในด้านต่าง ๆ ร่วมด้วย สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมของผู้นำของ Kurt Lewin ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leaders) ใช้การตัดสินใจของกลุ่มหรือให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจรับฟังความคิดเห็นส่วนรวม ทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง ทำให้เพิ่มผลผลิตและความพึงพอใจในการทำงาน ช่วยให้เกิดการพัฒนาบุคลากรครูในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนัฏติยา ซาระวงศ์ (2561, น. 153-163) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการศึกษาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครู พบว่า การพัฒนาบุคลากรครู โรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรครูในด้านต่าง ๆ ได้ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำของ Kurt Lewin ผู้นำแบบประชาธิปไตยประชาธิปไตย (Democratic Leaders) ใช้การตัดสินใจของกลุ่มหรือให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจรับฟังความคิดเห็นส่วนรวม ทำให้เพิ่มผลผลิตและความพึงพอใจในการทำงาน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย์พร ฟากฟื้น (2561, น. 27-40) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน งานแนะแนวการศึกษา งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ งานนิเทศการศึกษา และงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก คือด้านการตัดสินใจร่วมกัน ส่วนด้านที่มีระดับน้อย คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรต้องจัดระบบวิธีการกำหนดงานได้ชัดเจน และมีเป้าหมายร่วมกัน มีการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรครูสร้างสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยจัดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนี้โดยตรง เพื่อให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ตอบข้อสงสัยแก่บุคลากรครูได้อย่างชัดเจน

2. จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนในอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครูมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางบวก การพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยก็จะทำให้เกิดการพัฒนาบุคลากรครูได้

3. ผลการศึกษาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารกับการพัฒนาบุคลากรครู สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจัดการศึกษาโดยเฉพาะงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละแห่ง เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ให้ครอบคลุมบริเวณพื้นที่

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันที่จะส่งผลถึงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

รายการอ้างอิง

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิตการพิมพ์.

ศิริพร ดวงศรี. (2562). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, *5*(2), 192-200.

สุรีย์พร ฟากฟื้น. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 1*(3), 27-40.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (องค์การมหาชน).

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)***.** กรุงเทพมหานคร: สำนักฯ.

อนัฏติยา ซาระวงศ์. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน. *วารสารบัณฑิตศึกษา, 15*(71), 153-163.

Krejcie, R. V, & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.

Lewin K. & Gold M. E. (1999). The dynamics of group action. *Educational Leadership Review, 6*(1), 169-180.

Likert. Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, in Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline*: The art and practice of the learning organization. New York: Doubleday.